

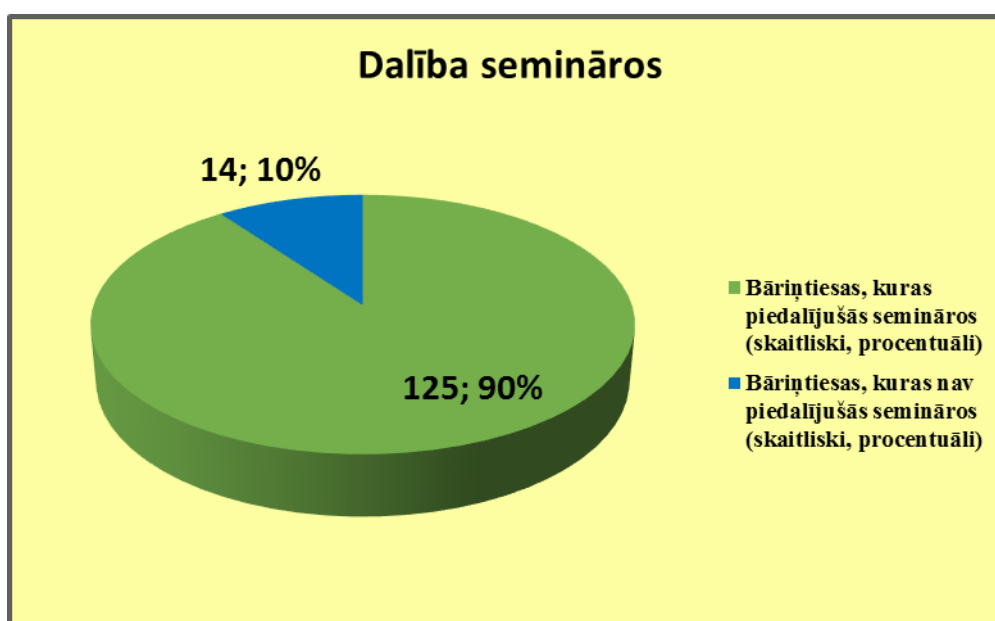
Pārskats par Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcijas rīkotajiem bāriņtiesu priekšsēdētāju zināšanu pilnveides semināriem

Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcija (turpmāk – VBTAI) laika posmā **no 2016. gada 4. novembra līdz 2016. gada 9. decembrim** organizēja bāriņtiesu priekšsēdētāju zināšanu pilnveides seminārus (turpmāk – seminārs). Semināri tika rīkoti Rīgā un reģionos (Rēzeknē, Smiltenē un Liepājā).

Kopumā semināros no 139 novadu pašvaldību un republikas pilsētu bāriņtiesām tika pārstāvētas **125 bāriņtiesas jeb 90%** (skat. 1. diagrammu).

1. diagramma

a

Semināra dalībnieki noklausījās šādas tēmas:

1. Cilvēktiesību un labas pārvaldības principa ievērošana bāriņtiesu darbībā (Latvijas Republikas Tiesībsarga biroja Bērnu tiesību nodaļas vecākā juriste L. Henzele);
2. ESF projekts «Atbalsta sistēmas pilnveide bērniem ar saskarsmes grūtībām, uzvedības traucējumiem un vardarbību ģimenē». VBTAI Konsultatīvās nodaļas darbība un sadarbība ar valsts un pašvaldību institūcijām (ESF projekta Konsultatīvās nodaļas vadītāja I. Millere);
3. Personas rīcībspējas ierobežojuma noteikšana, pagaidu aizgādības nodibināšana, kā arī bāriņtiesas loma rīcībspējas ierobežojuma pārskatīšanā. (LR prokuratūras prokurors A. Reinis).

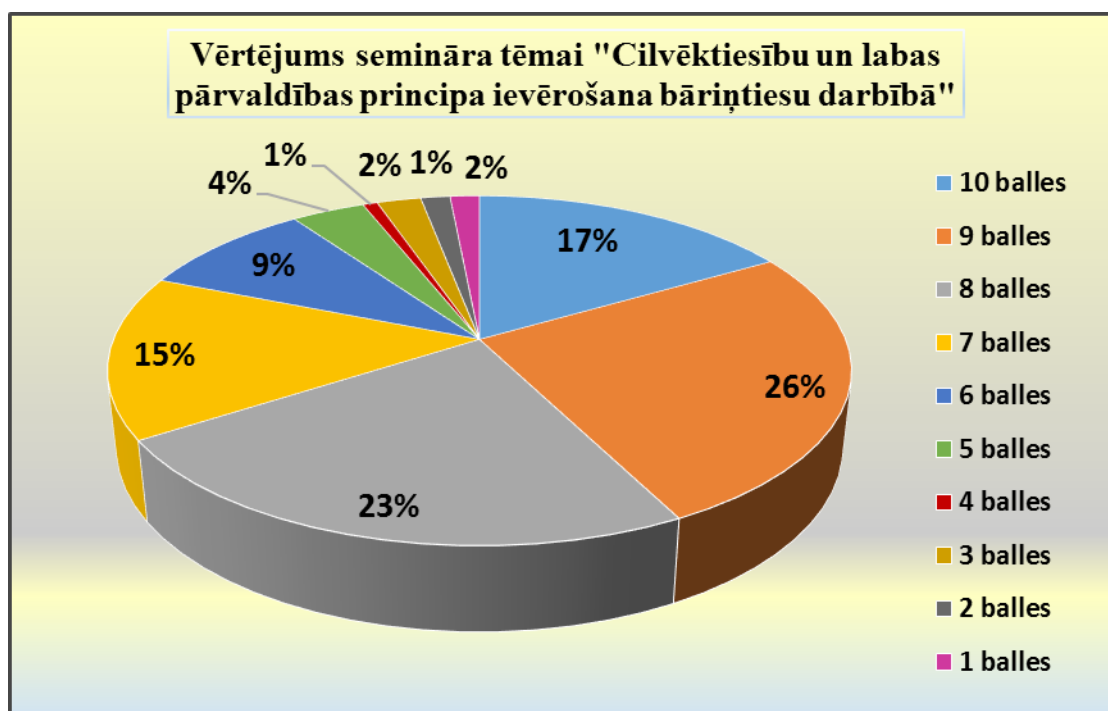
VBTAI organizētajos semināros kopumā piedalījās 162 pārstāvji no bāriņtiesām. Semināru noslēgumā VBTAI veica semināra dalībnieku aptauju, lūdzot aizpildīt anketu ar nolūku noskaidrot vērtējumu par seminārā dzirdētajām tēmām, kā arī sadarbību ar VBTAI Bāriņtiesu un audžuģimeņu departamentu un VBTAI kopumā. Vērtējumu tika

lūgts sniegt baļļu skalā no 1 (ļoti slikti – zemākais vērtējums) līdz 10 (izcili – augstākais vērtējums).

Vienlaikus aptaujas anketā iekļauts jautājums par ieteicamajām tēmām turpmākajiem semināriem, lai apzinātu dalībnieku viedokli par bāriņtiesām aktuālām bāriņtiesas kompetences jomām, kā arī paredzēta sadaļa semināru dalībnieku ieteikumiem un komentāriem saistībā ar organizētajiem semināriem un sadarbību ar VBTAI u.c. Kopumā no 162 semināra dalībniekiem, kuri noklausījušies semināra tēmas, VBTAI izsniegtās anketas aizpildījuši 125 bāriņtiesu pārstāvji, uz kuru sniegtajiem vērtējumiem VBTAI balstījusies, apkopojot anketās fiksēto informāciju.

Izvērtējot aptaujāto semināra dalībnieku sniegtās atbildes attiecībā uz semināra tēmas “*Cilvēktiesību un labas pārvaldības principa ievērošana bāriņtiesu darbībā*” vērtējumu, konstatēts, ka vidējā svērtā atzīme minētajai tēmai ir **8 balles**.

2. diagramma

Apkopojot iegūtos rezultātus, kas atspoguļoti 2. diagrammā, noskaidrots, ka, vērtējot semināra tēmu “Cilvēktiesību un labas pārvaldības principa ievērošana bāriņtiesu darbībā”, visaugstāko vērtējumu – **9 un 10 balles** sniedza 43% semināra dalībnieku, proti, vislielākais skaits semināra dalībnieku, t.i. 26% aptaujāto sniedza **9 ballu** vērtējumu, savukārt 17% – **10 ballu** vērtējumu. Viens no semināra dalībniekiem, novērtējot tēmu ar **10 ballēm**, piebilda: “*lektore labi pārzina savu jomu, tomēr rodas iespaids, ka nepārzina bāriņtiesas darba specifiku*”.

Augstu vērtējumu, proti, **8 balles** sniedza 23% no aptaujātajiem bāriņtiesu pārstāvjiem, savukārt labu vērtējumu – **7 balles** sniedza 15% aptaujāto. Semināra dalībnieki, kas sniedza šādu vērtējumu, papildus norādījuši: “*lektore labi pārzina bāriņtiesas darbības sfēru, adekvāti skaidro, rekomendē*”, “*tiesībsarga birojam vajadzētu iesaistīties aktualizētajā problēmā, kas skar bāriņtiesas, pārņemot ārvalstu*

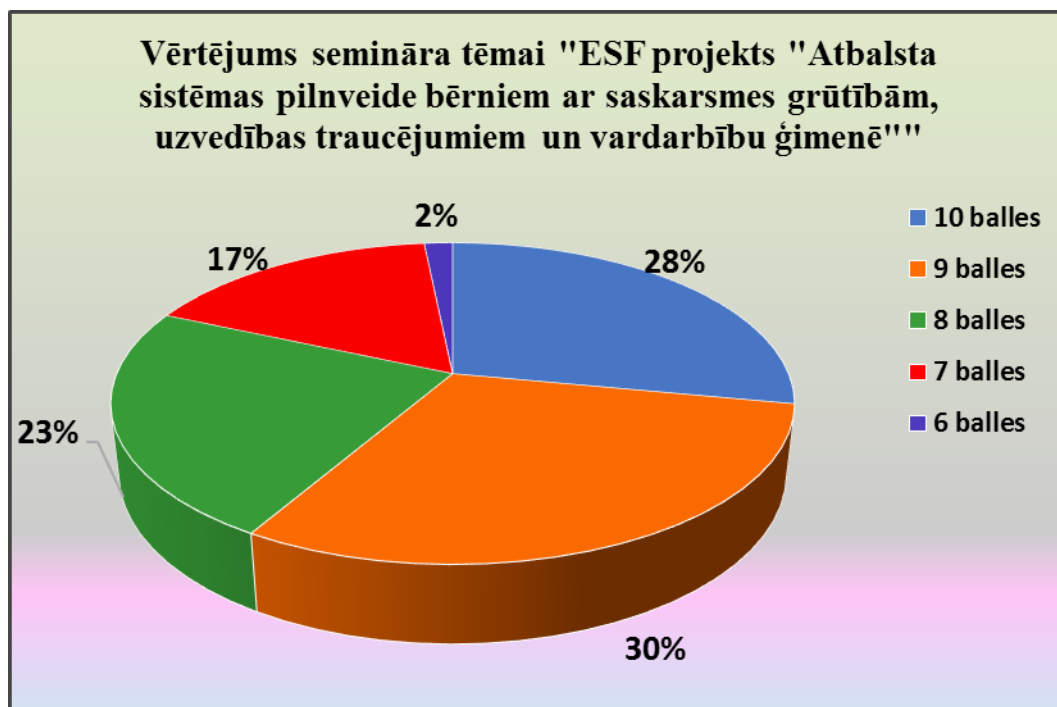
lietas savā jurisdikcijā”, “gribējās dzirdēt vairāk konkrētu piemēru”, “būtu bijis labi prezentēt arī labo praksi labas pārvaldības principa nodrošināšanā pretēji sliktajiem piemēriem”.

Noskaidrots, ka ar vērtējumu **6 un 5 balles** kopumā semināra tēmu novērtēja **13%** semināra dalībnieku, kas ir salīdzinoši neliels skaitliskais rādītājs. Vairāki semināra dalībnieki papildus minēto ballu vērtējumam snieguši šādus komentārus: “palīdzēja daļēji”, “atšķirīgās auditorijās atšķirīgs, pretrunīgs viedoklis par vienu un to pašu jautājumu”, “tiesībsarga birojs savā darbībā neievēro labas pārvaldības principu, telefonsarunās konsultē iedzīvotājus, neizvērtējot situāciju”, “labu pārvaldību nejut tiesībsarga rīcībā un komunikācijā ar bāriņtiesām”.

Procentuāli neliels aptaujāto bāriņtiesu pārstāvju skaits, t.i. – **7%** minēto tēmu novērtēja ar zemāku vērtējumu, proti no **1-4 ballēm**. (Detalizētāku datu apkopojumu skatīt 2. diagrammā). Viens no semināra dalībniekiem, kurš novērtējis tēmu ar 3 ballēm, sniedzis komentāru: “lektores stāstījumā ir pretrunas, sniegtā informācija ir nekonkrēta, šķiet, ka lektorei nav zināšanu par konkrētiem jautājumiem, par kuriem viņa runā”.

Apkopojot anketās sniegtos datus (gan skaitlisko, gan aprakstošo vērtējumu), konstatēts, ka semināra dalībnieki atzinīgi novērtēja semināra tēmu „ESF projekts “Atbalsta sistēmas pilnveide bērniem ar saskarsmes grūtībām, uzvedības traucējumiem un vardarbību ģimenē””. Bāriņtiesu pārstāvji atzinuši prezentācijas ietvaros iegūto informāciju par aktuālu un noderīgu bāriņtiesas darbā. Konstatēts, ka vidējais svērtais vērtējums minētajai tēmai ir **9 balles**.

3. diagramma

Balstoties uz anketās gūtajiem rezultātiem, kas apkopoti 3.diagrammā, konstatēts, ka, vērtējot minēto semināra tēmu, vairākums, proti, **58%** semināra dalībnieku sniedza visaugstāko vērtējumu – **9 un 10 balles**. Vairāki semināra dalībnieki papildus ballu vērtējumam snieguši šādus pozitīvus komentārus: “jau

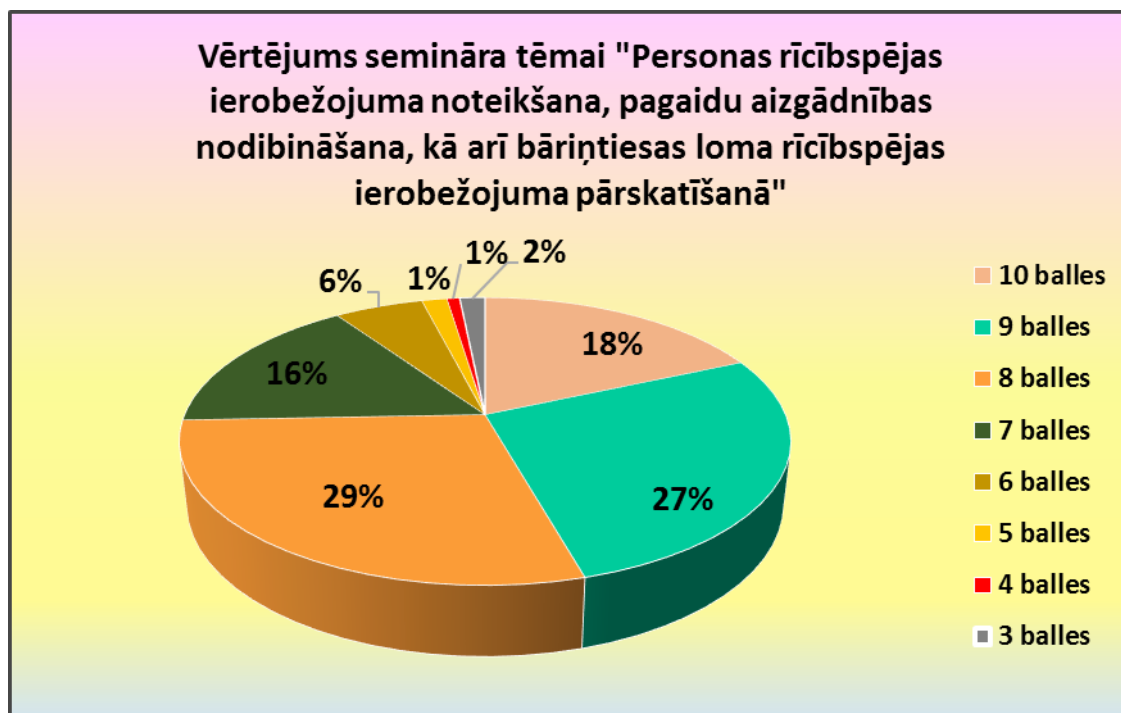
izmantojam šo iespēju, paldies”, “labs projekts, vērtīga, izsmeloša informācija”, “labs projekts, izsmeloša informācija, ierosmes darbam, kā izmantot šo iespēju”, “noteikti tiks izmantotas šīs nodaļas piedāvātās iespējas”, “izklausījās ļoti vērtīgi”, “ļoti vērtīgs projekts, jo daudzi vecāki nespēj atrast risinājumus, lai palīdzētu bērnam, bet skolas diemžēl dara visu, lai “tiktu vaļā” no problēmbērniem”. Divi no semināra dalībniekiem snieguši šādas piebildes: “stāstījums loģisks, strukturēts, bet neko jaunu es nedzirdēju”, “ kaut tikai rindas neizveidotos mēnešiem garas”.

Vienlaikus 3. diagrammā redzams, ka kopumā 40% aptaujāto bāriņtiesu pārstāvju minēto tēmu novērtēja ar augstu vērtējumu – **8 balles (23% dalībnieki)** un labu vērtējumu, proti, **7 balles (17% dalībnieki)**. Sniedzot minētos vērtējumus, atsevišķi bāriņtiesu pārstāvji papildus norādīja: *“nav vēl izmēģināts, bet noteikti par to domāsim”, “ļoti nepieciešama konsultatīvā nodaļa, par sadarbību šobrīd grūti spriest”, “ieteikums 2. konsultāciju ar speciālistiem un bērnu organizēt attālināti (piemēram, skype)”.*

Tostarp noskaidrots, ka vērtējumu – **6 balles** snieguši kopumā 2% aptaujāto semināra dalībnieku. Zemāku vērtējumu par 6 ballēm minētajai tēmai nav sniedzis neviens no aptaujātajiem bāriņtiesu pārstāvjiem.

Apkopojot datus par to, kā bāriņtiesu pārstāvji vērtē semināra tēmu „*Personas rīcībspējas ierobežojuma noteikšana, pagaidu aizgādības nodibināšana, kā arī bāriņtiesas loma rīcībspējas ierobežojuma pārskatīšanā*”, konstatējams, ka vidējais svērtais vērtējums minētajai tēmai ir **8 balles**. Ievērojot minēto, secināms, ka tēma novērtēta ar augstu vērtējumu, kas norāda uz to, ka bāriņtiesu pārstāvji lielākoties noklausīto tēmu atzinuši par noderīgu, papildinot savas zināšanas bāriņtiesas kompetences jautājumos. Vienlaikus vairāki semināra dalībnieki norādījuši, ka sniegtā informācija bija zināma.

4. diagramma

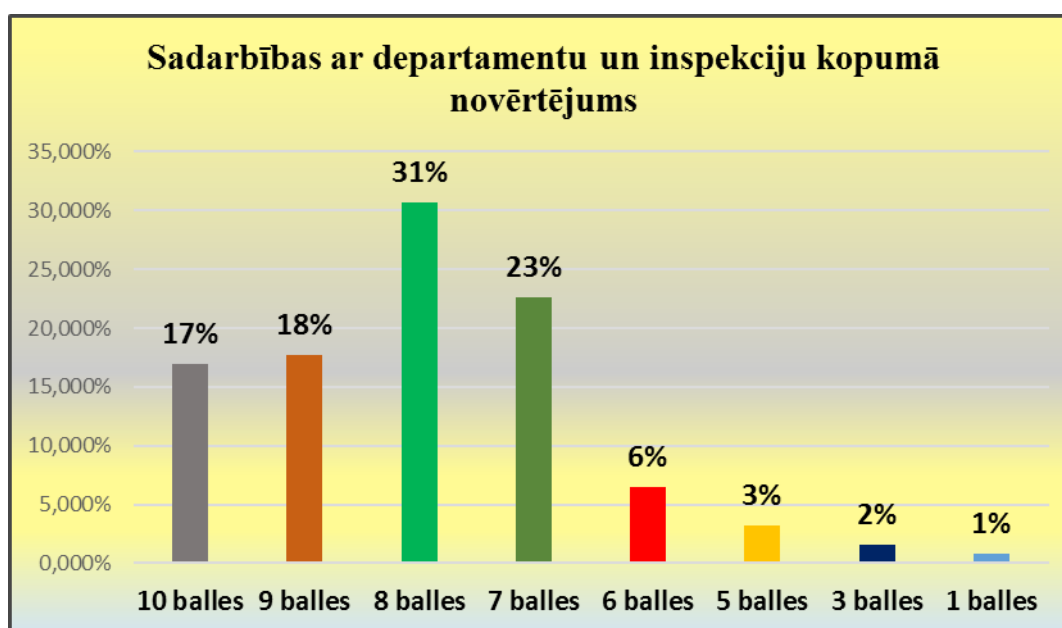
Datu apkopošanas rezultātā konstatēts, ka skaitliski lielākais aptaujāto semināra dalībnieku skaits tēmu par personas rīcībspējas ierobežojumu novērtēja ar **10 ballēm** (18% aptaujāto), **9 ballēm** (27% aptaujāto) un **8 ballēm** (29% aptaujāto). Daži semināra dalībnieki, kuri snieguši vērtējumu no 8-10 ballēm, papildus snieguši šādus komentārus: “*labs skaidrojums*”, “*labi pārziņa savu jomu*”, “*atraktīvi, konkrēti, saprotami*”, “*interesanti*”, “*viss it kā zināms*”, “*vēlami uzskates materiāli*”, “*stāstījums labs, bet zināms*”, “*novēloti, jo rīcībspējas ierobežojums pārskatīts gandrīz visām aizgādnībā esošajām personām*”.

Noskaidrots, ka vērtējumu – **7 un 6 balles** kopumā sniedza 22% semināra dalībnieku. Bāriņtiesu pārstāvji, kuri snieguši šādu vērtējumu, norādījuši: “*labi izskaidrota kārtība, tā pamatota ar normatīvajiem aktiem, bet iztrūka rīcības skaidrojuma problēmsituācijās*”, “*tēma aktuāla būtu 2 gadus jau atpakaļ*”, “*būtu labi izdales materiāls*”, “*atšķirīga likuma pantu traktēšana, kas liek domāt par nepilnīgu bāriņtiesas lomas izpratni*”.

Zemāku vērtējumu – no **3 līdz 5 ballēm** kopumā sniedza 4% aptaujāto, no kuriem 2 semināra dalībnieki pamatojuši savu vērtējumu: “*tika runāts par zināmām lietām*”, “*maz jaunas informācijas, maz konkrētu piemēru par bāriņtiesas lomu šajā procesā, nepilnības, kļūdas no tiesu prakses*”.

Rezumējot iepriekš minēto (par bāriņtiesu pārstāvju sniegto vērtējumu attiecībā uz seminārā saņemto informāciju), secināms, ka kopumā semināra dalībnieki semināra tēmas novērtējuši atzinīgi, uzskatot tās par aktuālām un noderīgām bāriņtiesu ikdienas darbā. Konstatēts, ka vidējā svērtā atzīme par visām semināra tēmām kopumā ir **8 balles**. Ievērojot minēto, secināms, ka, īstenojot metodiskās palīdzības funkciju, turpināma ierastā prakse organizēt šādus seminārus, lai pilnveidotu bāriņtiesu darbinieku profesionālās zināšanas.

5. diagramma

Apkopojot semināru dalībnieku atbildes uz anketas jautājumu „*Kā Jūs vērtējat sadarbību ar VBTAI Bāriņtiesu un audžuģimeņu departamentu un VBTAI kopumā*”, konstatēts, ka vidējais svērtais vērtējums attiecībā uz sadarbības vērtējumu ir **8 balles**, kas norāda, ka bāriņtiesas pārstāvji sadarbību ar departamentu un VBTAI novērtējuši pozitīvi.

Rezultātu apkopojumā 5. diagrammā redzams, ka, vērtējot sadarbību ar departamentu un VBTAI kopumā, procentuāli liels aptaujāto bāriņtiesu pārstāvju skaits, t.i. – **31%** (38 semināra dalībnieki) novērtēja sadarbību ar **8 ballēm**. Viens no semināra dalībniekiem piebilda: “*vairumā gadījumu gūst nepieciešamo informāciju, skaidrojumu konkrētos gadījumos*”. Cits semināra dalībnieks izteicis lūgumu sakārtot informāciju par audžuģimenēm un iespējām ievietot tajās bērnus.

Vienlaikus noskaidrots, ka 35% jeb 43 bāriņtiesu pārstāvji sniedza augstāko vērtējumu – **9 un 10 balles** (17% aptaujāto sadarbību novērtēja ar 10 ballu atzīmi un **18%** ar 9 ballu atzīmi). Atsevišķi semināra dalībnieki papildus snieguši šādas pozitīvas atsauksmes: “*paldies par sapratni un konsultatīvo palīdzību*”, “*ļoti laba sadarbība gan ar departamentu, gan VBTAI kopumā, īpašs paldies V.Gluščenko par atbalstu*”, “*sadarbība uzlabojas*”. Viens no semināra dalībniekiem norādījis: “*diemžēl ir gadījumi, kad pēc personas lūguma par bāriņtiesas darbību, pārbaudot bāriņtiesas lietu, bāriņtiesai tiek nosūtīti ieteikumi turpmākajai darbībai, bet personai atbildēts, ka bāriņtiesas rīcībā konstatēti pārkāpumi, lieli trūkumi*”.

Konstatēts, ka 23% (28 aptaujātie) sadarbību ar VBTAI un departamentu novērtēja ar vērtējumu – **7 balles**. Trīs no semināra dalībniekiem, kuri snieguši šādu vērtējumu, papildus norādījuši: “*gribētu lielāku atbalstu, stiprinājumu, labos piemērus*”, “*vēlētos sagaidīt vairāk atbalstošu attieksmi, bāriņtiesas problēmjautājumu risināšanu, lai nedominētu kontroles funkcija*”, “*VBTAI pieprasa sniegt plašu informāciju par konkrētu ģimeni, bāriņtiesa informāciju iesniedz, bet no VBTAI puses nekādas informācijas vai atbildes nav*”.

Apkopojot anketās fiksēto informāciju, noskaidrots, ka neliels aptaujāto bāriņtiesu pārstāvju skaits, t.i. – 6% sadarbību ar VBTAI novērtēja ar gandrīz labu vērtējumu, proti, **6 ballēm**.

Savukārt zemāku vērtējumu – no **1 līdz 5 ballēm** sniedza 6% bāriņtiesu pārstāvji. Viens no semināra dalībniekiem, kurš sniedzis vērtējumu – 3 balles, paudis viedokli: “*trūkst atbalsta, vienotu vadlīniju izstrāde konkrētos jautājumos visām bāriņtiesām*”. Divi no aptaujātajiem semināra dalībniekiem papildus ballu vērtējumam norādījuši: “*ļoti laba sadarbība ar audžuģimeņu reģionālo konsultantu, kopumā sadarbība ar VBTAI neuzticīga*”, “*sadarbība pārsvarā izpaužas VBTAI reaģējot uz personas sūdzību, kam seko iesaistīto pušu sadarbība*”.

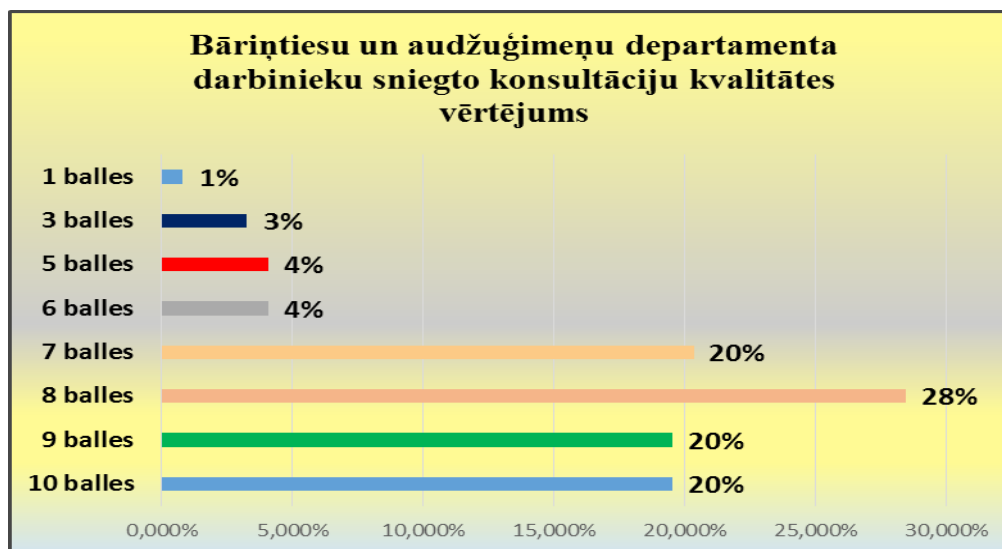
VBTAI apkopojusi arī bāriņtiesu pārstāvju sniegto viedokli par Bāriņtiesu un audžuģimeņu departamenta darbinieku sniegto konsultāciju kvalitāti. Apkopojot semināra dalībnieku novērtējumu, konstatēts, ka vidējais svērtais vērtējums attiecībā uz sniegto konsultāciju kvalitāti ir **8 balles**.

Vadoties pēc anketās sniegtās informācijas, 40% dalībnieki novērtēja sniegto konsultāciju kvalitāti ar visaugstāko vērtējumu – **9 ballēm** (20% aptaujāto) un **10 ballēm** (20% aptaujāto). Divi no aptaujātajiem semināru dalībniekiem papildus

snieguši šādus komentārus: “konsultācijas saņemam vienmēr, atsaucība ir vienmēr”, “konsultācijas vienmēr tiek sniegtas”. (Skatīt 6. diagrammā).

6. diagramma

Augstu vērtējumu, proti, **8 balles** sniedza 28% no aptaujātajiem bāriņtiesu pārstāvjiem. Papildus minētajam vērtējumam sniegtas šādas piebildes: “dažreiz labi, bet dažreiz palīdz kolēģi, jo VBTAI darbinieku viedokļi dažreiz nesakrīt, iespējams, ka nav gadījumu no prakses”, “kopumā ļoti labi, bet ir gadījumi, kad VBTAI darbinieks uz jautājumu uzreiz nevar sniegt atbildi, sola atzvanīt, bet līdz šim brīdim zvans nav saņemts”, “pieprasot informāciju par iespējām bērniem nodrošināt audžuģimeni, saņemam atbildi, ka nav iespēju, apzvanot bāriņtiesas vai audžuģimenes pašiem, audžuģimeni izdodas atrast”.

Vērtējumu – **7 balles** par sniegto konsultāciju kvalitāti sniedza 20% semināra dalībnieku. Atsevišķi bāriņtiesu pārstāvji sniedza papildus komentārus: “darbinieki savu iespēju robežās cenšas sniegt kvalitatīvas konsultācijas”, “dažkārt konsultācija ir kā supervīzija, kurā pārrunājam par gadījumu, analizējam veiktās darbības, bet no piedāvātajiem bāriņtiesas risinājumiem netiek dota norāde, kā rīkoties labāk”, “sarežģītās lietās ir problēma saņemt īsā laikā ar normatīvajiem aktiem pamatotu lietas iespējamo risinājumu; ja konsultēšana ir rakstiski, tad tā ir labi pamatota un izskaidrota, taču tas prasa lielu laika resursu”.

Savukārt **6 balles** sniedza 4% aptaujāto, no kuriem viens piebilda: “dažreiz ir sajūta, ka labāk nejaūtāt padomu, ir bijuši gadījumi, kad lūdz padomu, tad jūtama attieksme, ka apšaubā bāriņtiesas kompetenci, rīcību, bet “pareizo” variantu arī nevar ieteikt”. Vērtējumu – **5 balles** sniedza 4% bāriņtiesu pārstāvju.

Vienlaikus konstatēts, ka zemāku vērtējumu – **3 balles** sniedza 3% aptaujāto bāriņtiesu pārstāvju, savukārt **1 balli** – 1% (1 semināra dalībnieks).

VBTAI apkopojusi arī anketās sniegto informāciju par bāriņtiesu pārstāvju sniegtajiem ieteikumiem turpmākajām semināru tēmām:

- pārrobežu lietas (tajā skaitā sadarbība ar ārvalstu kompetentajām iestādēm), (12 atbildes);
- mantiskie jautājumi (bērna mantas pārvaldība, mantojuma lietas), (8 atbildes);

- *vecāku domstarpības, atzinuma sniegšana tiesai par saskarsmes kārtības īstenošanu, dzīvesvietas, atsevišķas aizgādības noteikšanu (5 atbildes);*
- *aktuālie grozījumi normatīvajos aktos, to piemērošana bāriņtiesu darbā, citas aktualitātes (4 atbildes);*
- *aizgādības tiesību pārtraukšana (Bāriņtiesu likuma 22. panta pirmās prim daļas piemērošana bāriņtiesu praksē), (3 atbildes);*
- *starpinstitucionālā sadarbība (3 atbildes);*
- *par NPAIS (problēmjaudzējumu apspriešana) (3 atbildes);*
- *praktisku gadījumu analīze (tajā skaitā labās prakses piemēri), (2 atbildes);*
- *lietu piekritība (2 atbildes);*
- *notariālās darbības (2 atbildes);*
- *lēmumu izstrāde (2 atbildes);*
- *bāriņtiesas darbinieku iespējas, aizsargājot savas tiesības (klientu agresija, draudi), (2 atbildes);*
- *ģimenes risku novērtēšana;*
- *fizisko personu datu aizsardzība;*
- *audžuģimeņu ikgada izvērtēšana;*
- *bērna interešu pārstāvība kriminālprocesā;*
- *sadarbība ar tiesām;*
- *bērna nodošana citas personas aprūpē;*
- *bērna saskarsme ar vecāku, kurš izcieš sodu (par tīšu smagu noziegumu izdarīšanu pret bērnu) ieslodzījuma vietā;*
- *bāriņtiesas kompetence gadījumos, kad bērns neapmeklē izglītības iestādi;*
- *jaunu audžuģimeņu piesaiste.*

Daži bāriņtiesu pārstāvji, aizpildot anketas, snieguši arī ierosinājumus VBTAI turpmākajam darbam: *“arī turpmāk rīkot zināšanu pilnveides seminārus un diskusijas”, “periodiski rīkot šādus izglītojošus seminārus”, “arī turpmāk rīkot reģionālos seminārus”, “būsim atbalstoši viens otram”, “nepieciešami metodiskie materiāli starpvalstu domstarpības lietās”, “būtu labi, ja tiktu iesniegti prezentācijas materiāli, lai varētu veikt papildus piezīmes pie prezentācijas, nevis velītu laiku, lai visu pārrakstītu”, “vēlētos, ka šajos semināros būtu iespēja uzdot jautājumus un diskutēt par bāriņtiesu aktualizētajiem jautājumiem, ne tikai par prezentāciju tēmām”, “izstrādāt metodiskos ieteikumus visās lietu kategorijās”, “prezentējot tēmu, lūgums nestāvēt priekšā ekrānam, uz kura redzams materiāls”, “nodrošināt bāriņtiesām regulārāku informāciju un metodiskos ieteikumus par izmaiņām likumdošanā sfērās, kas skar bāriņtiesu darbu”, “ieteikums plānojot semināra laiku, ievērot laika limitu, jo bāriņtiesu darbinieki ir atkarīgi no transporta”, “rīkot kolēģu diskusiju par atzinumu sniegšanu tiesai lietās, kas izriet no aizgādības un saskarsmes tiesībām”, “aicināt tiesnešus, advokātus kā lektoros”.*

Vairāki semināra dalībnieki vienlaikus izteikuši atzinīgus vārdus: *“paldies”, “paldies par semināriem, aktuālas tēmas, noderīga informācija darbam”, “labi”, „paldies par tikšanos”, “paldies par sadarbību un atsaucību”, “šādi semināri ir noderīgi, pamācoši, ir labi zināt citu viedokli”, “lai turpinās veiksmīga sadarbība arī 2017. gadā”, “paldies par Jūsu darbu”, “veiksmi turpmākajā darbā” “jebkura tēma,*

*ko piedāvājat, noder”, “paldies par sadarbību”, “paldies par konsultācijām ikdienā”,
“paldies par sadarbību un palīdzību”.*